

УЛОГАТА НА ЛОГИСТИКАТА
ВО НАТО

ЕТНИЧКИ
КОНФЛИКТИ

ХЕЛИКОПТЕР
„BELL 412“

„НАВКЕИ PMV-L
THALES “

ШТИТ

Број 130
Август 2020

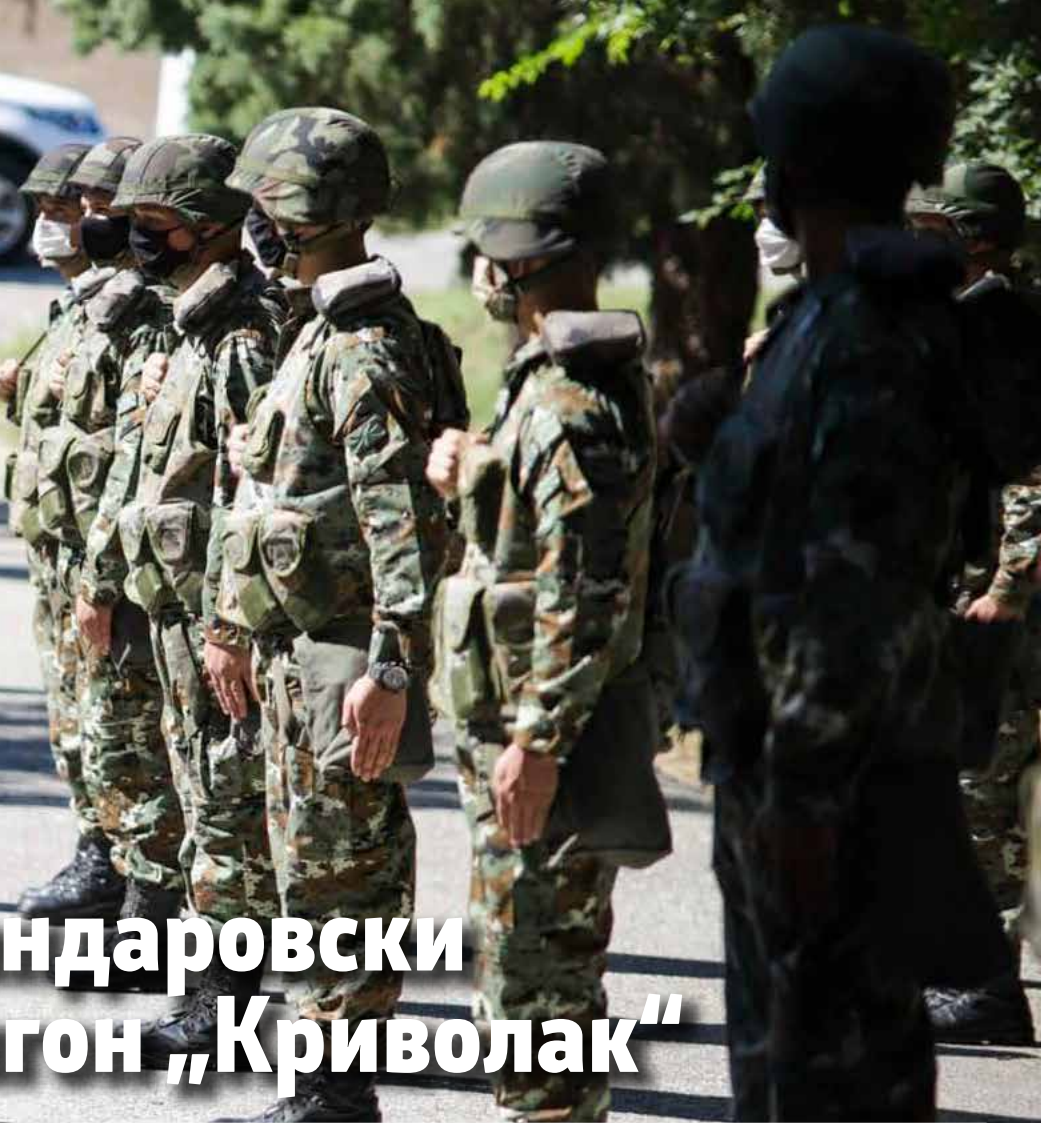
ISSN 1857-6710

МАГАЗИН НА МИНИСТЕРСТВОТО ЗА ОДБРАНА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Претседателот
Стево Пендаровски во посета
на Армискиот полигон „Криволак“

Пендаровски гон „Криволак“

за изградба и поправка на патната инфраструктура на полигонот „Криволак“. Ова, како што истакна претседателот Пендаровски, е директна придобивка од членството на Република Северна Македонија во НАТО и соработката со САД, како еден од нашите најголеми стратешки партнери. По извршената обиколка и запознавање со активностите, претседателот Пендаровски истакна дека како 30-та земја членка на НАТО, имаме што да им понудиме на своите сојузници во Алијансата. „Полигонот за вежби ‘Криволак’, во кој изминатиов период се вложува многу, со цел да се модернизира армискиот полигон, е еден од нашите ресурси коишто можеме да ѝ ги понудиме на НАТО алијансата“, додаде претседателот Пендаровски.

содржина

ШТИТ ■ година XII ■ број 130 ■ август 2020

Инфо	5
НАТО активности Улогата на логистиката во НАТО	6
ПзМ армии Армиите на земјите на „Партнерство за мир“ Малта	8
На прва линија Договорот од Доха и полекувањето на НАТО од Авганистан	11
Глобал Справување со глобалната миграција во услови на Covid-19	14
Историја на македонското воздухопловство Димитрија Џидровски – легендарен македонски пилот	18
Едукација Етнички војни	20
Вооружување Пловило VICTA, класа за пренос на диверзанти- нуркачи	32
Вооружување Хеликоптер „Bell 412“	34
Вооружување „HAWKEI PMV-L THALES “	36
Вооружување и опрема Титан – тенк носач на мост	42
Воени музеи Воени музеи во Кралството Холандија	49
Незадолжително „Герника“ на Пикасо Трајно сведоштво за ужасите на војната	54
Филм „Татко, војник, син“	56
	3

Интензивирање на соработката со НАТО

Армијата на Република Македонија продолжува со реформите и како рамноправна членка на Алијансата целосно е подготвена да придонесува во активностите на НАТО. Во изминатиот период интензивно се работеше на сите неопходни приспособувања и побарувања на нашето официјално зачленување во Алијансата. Соработката со земјите членки на Алијансата и со органите и високите претставници на институциите и телата во рамките на НАТО во овој период уште повеќе се интензивира и се продлабочува на сите полиња. Во оваа насока беше и работната планирана посета на командантот на Командата на специјалните сили на НАТО, генерал-потполковник Ерик Вент, на Армијата на Република Северна Македонија. Генералот Вент, во рамките на посетата, оствари работни средби со началникот на Генералштабот на Армијата генерал-потполковник Васко Ѓурчиновски и со министерката за одбрана Радмила Шекеринска. На средбата меѓу началникот на Генералштабот на Армијата, генерал-потполковник Васко Ѓурчиновски и генералот Вент, се разговараше за мисијата и за задачите на специјалните сили во Армијата, за зајакнување и проширување на способностите во рамките на НАТО, за сеопфатната одбрана, како и за унапредување на соработката. Генералот Ерик Вент оствари работна средба и со министерката за одбрана, Радмила Шекеринска, при што министерката Шекеринска му се заблагодари на генералот Вент за поддршката што нашата земја ја имаше на патот кон зачленувањето во НАТО и изрази подготвеност за натамошно продлабочување на партнерството кон остварување на заедничките цели – мир и стабилност во

регионот и во светот. За време на посетата, генералот Вент го посети и Баталјонот за специјални намени, каде се презентираа капацитетите и способностите на единицата. Во однос на планираните активности, Армијата веќе се подготвува за учество и на мултинационалната вежба „Defender Europe 21“, најголема вежба за 2021 година. Во Домот на Армијата во Скопје, преку видеотелеконференциска врска се реализираше главната планирачка конференција за вежбата „Defender Europe 21“, во чии рамки е и вежбата „Одлучен удар 21“ (OU21). На конференцијата учествуваше персонал од тимот за планирање на вежбата, претставник од ГШ на Армијата, како и од Канцеларијата за соработка во одбраната при Амбасадата на САД во Република Северна Македонија. „Defender Europe 21“ е серијал на вежби предводена од Армија на САД во Европа. Нашата армијата активно ќе учествува на две вежби од DE21, и тоа на „Immediate Response 21“ и на „Saber Guardian 21“. Целта на конференцијата беше да се продолжи со планирање и со координација на активностите во поддршка на подготовка и реализација на вежбата „Defender Europe 21“ и синхронизација на сите учесници на Вежбата вклучени во планирањето и обезбедувањето ресурси за непречена реализација на вежбата „Defender Europe 21“. Со реализацијата на овие активности ќе се дефинираат сите неопходни документи за непречено реализирање на најголемата вежба за 2021 година во Република Северна Македонија. Обврските и активностите во колективното членство се големи, но нашата армија има капацитети и е подготвена да одговори на секој предизвик.

д-р Жанет Ристоска

ШТИТ е магазин на Министерството за одбрана на Република Северна Македонија

Излегува од печат еднаш во месецот

Издавач
Министерство за одбрана
на Република Северна Македонија

Претседател на Издавачкиот совет
Радмила Шекеринска

Главен и одговорен уредник
д-р Жанет Ристоска

Редакција:

Умит Реџеџи
(ликовно-графички и технички уредник)
Ксенија Митева
(лектор)
Кристина Илиевска
(новинар, фотографии)

„Орце Николов“ 116
1000 Скопје

Телефони: 02 3128 276
www.mod.gov.mk;

Ставовите содржани во написите на надворешните соработници не ја презентираат официјалната политика или ставовите на Министерството за одбрана.

ПРИЈАВИ КОРУПЦИЈА
0800 50030

Справување со глобалната миграција во услови на Covid-19

Пандемијата со Covid-19 го блокираше поголемиот дел од светот и нè воведе во едно ново човечко искуство коешто фундаментално ја смени глобалната мобилност на човекот. Актуелниот прекин на движењето претставува преседан на модерното време, а Covid-19 најверојатно ќе предизвика сериозни последици врз миграцијата на еден долг период, период кога луѓето, здравствените системи и економијата ќе се вратат во нормала. Човечката мобилност, историски гледано, претрпе многу промени. Глобалната економија од многу аспекти зависи од миграцијата. Глобалната миграција се покажа како интегрален и неопходен дел од светската глобализирана економија. Пандемијата со COVID-19, сето тоа го

Пандемијата со Covid-19 ја промени човечката мобилност, социјалните контакти, го наруши секојдневниот живот и фундаментално го смени справувањето со глобалната миграција. Домовите на луѓето се претворија во импровизирани канцеларии, а преку пристапот до интернет се отвори можност за работа од далечина. Училиштата, рестораните, аеродромите и меѓуградските автобуски линии се затворија.

Во јуни оваа година ОН објавија извештај со кој се регулираат „политиките на луѓето кои се движат и Covid-19“. Во овој извештај јасно се признава дека правата и заштитата на мигрантите не биле доволно земени предвид во глобалниот одговор на тековната пандемија. Во извештајот се повикуваат државите на мултиратерална соработка, бидејќи ниту една земја сама не може да се бори против пандемијата или да управува со миграцијата

запре. До април оваа година, 174 земји издадоа нови изменети ограничувања за патувања поврзани со Covid-19. Овие ограничувања го запреа моторот на глобалната економија, а тоа се работниците-мигранти. И покрај исклучоците кои што се направија за одредени професии како научници, лекари, новинари, државници, за онаа категорија на луѓе кои се дел од работната сила, патувањето беше забрането. Мигрантите, коишто во тој момент беа во странство, не можеа да се вратат дома, а тоа предизвика импликации врз нивните семејства, економската безбедност и потенцијално, егзистенција за храна. Ако работниците-мигранти не се во можност да патуваат на земјоделски полиња и овие ограничувања се комбинираат со пошироки нарушувања на глобалниот синџир на снабдување со храна, треба да се размисли и за долгорочните влијанија врз глобалното снабдување со храна. Во повеќето индустриски гранки, неизбежните отпуштања поврзани со Covid-19 се насочени кон работниците-мигранти, од кои многумина се со привремени визи. На пример, Нов Зеланд има околу 190.000 луѓе кои престојуваат со привремени визи, а многумина по отпуштањето од работа ќе бидат соочени со обидот да најдат друга работа пред да бидат депортирани. Доколку успеат да се вратат во матичните земји, најверојатно ќе се справат со уште поголеми економски потешкотии. Во моментот кога работните места повторно ќе станат достапни, државите несомнено ќе ги охрабрат бизнисите да ги ангажираат сопствените граѓани наместо мигрантите. Ваквите одлуки ќе имаат трајни ефекти врз работниците-мигранти, нивните семејства и заедници. Без разлика за која држава се работи, мигрантите се двигател на глобалната економија уште од минатиот век. Неможноста на ефикасно искористување на трудот ќе влијае на идното глобално производство, а семејствата на мигрантите ќе бидат под големо финансиско оптоварување. Ова, пак, ќе ја зголеми глобалната нееднаквост. Глобалната нееднаквост беше на

највисоко ниво во историјата, во моментот кога се појави Covid-19. На долг рок, глобалната нееднаквост најверојатно ќе се зголеми, делумно заради долгорочното влијание на пандемијата врз миграцијата. Многу држави зависат од приходите на нивните граѓани кои доаѓаат од странство. Доколку работната сила со мигрантите е значително нарушена, од прекилот на изворите на приход широм светот ќе се создаде брановиден ефект кој, пак, дополнително ќе го прошири јазот помеѓу богатите и сиромашните држави. Многу работници-мигранти, особено ниско квалификуваните, немаат можност да работат од дома. Како и многу други луѓе со понизок приход, тие мора физички да присуствуваат на работното место, изложувајќи се на ризик од заболување и од ширење на вирусот, а со тоа и нивно ставање во опасност, затоа што многумина немаат финансиски можности за соодветна здравствена заштита. Според Обединетите нации, мигрантите и нивните семејства честопати се дел од маргинализираните и ранливите групи кои веќе доживуваат економски потешкотии како резултат на мерките за ограничување поради Covid-19. На пример, во Иран, болниците одбиваат да ги лекуваат авганистанските мигранти, што резултира многумина од нив да се вратат дома во земја со уништена здравствена инфраструктура поради децениските конфликти. Согледувајќи ги овие зголемени ксенофобични реакции кон мигрантите, Мрежата на Обединетите нации за миграција, повика на недискриминаторски пристап во согласност со меѓународното право. Во нивните соопштенија се вели дека мигрантите се соочуваат со исти закани по здравјето од Covid-19 како и локалните жители, но се соочуваат со посебни потешкотии заради околностите на нивното патување и лошите услови за живот и работа во кои можат да бидат затекнати. Со појавата на пандемијата, светот влезе во една нова ера на ограничување во патувањата со задолжителни медицински тестирања на мигрантите. Секако дека повеќето од овие

регулативи се привремени, но ова од одредени влади се користи како оправдување за трајно затворање на границите за мигрантите. Стравот од втор или трет бран на вирусот, појавата на последователни болести, кризи со потекло од субсахарска Африка или од Блискиот Исток, коишто принудуваат милиони луѓе да бараат засолниште во Европа, произведена криза поради страв и недостаток на доверба во институциите – сето ова претставува причина за продолжување на вонредните состојби кои не се нереални во периодот на пандемијата, но и по неа. Со воведување на привремените мерки за забрана и ограничување, кај владите се создава навика за сè почесто воведување на вонредна или кризна состојба. Со исчезнување на заканата од вирусот, многу миграциски патеки

повторно ќе бидат обновени, меѓутоа одредени политички лидери низ светот, сегашните ограничувања насочени кон миграцијата ќе ги засилат со поширока долгорочна агенда која ќе се темели на ксенофобија кон мигрантите. Бидејќи е евидентно дека смртните случаи поради пандемијата се зголемуваат, ова ќе биде причина за зголемена јавна поддршка за воведување на уште построги ограничувања за мигрантите. Во периодот кој доаѓа по пандемијата нема да биде лесно да се врати нормалниот проток на миграцијата. Присилно раселените лица – бегалците, барателите на азил и внатрешно раселените лица кои, исто така се изложени на пандемијата, се соочуваат со намален институционален капацитет за нивна поддршка. Во Италија, на пример, барателите на азил се соочуваат со

Бројот на мигранти низ целиот свет минатата година надмина 271 милион, вклучувајќи 28 милиони бегалци. Мигрантите се важен дел од заедницата во западните демократски општества. Глобалната рецесија може привремено да ја намали побарувачката за мигрантска работна сила. Но, другите двигатели на миграцијата – економската дислокација, климатските промени и потребата од повторно обединување со семејството, ќе се зголемат по пандемијата

задолжителен двонеделен карантини и помали можности за интеграција, дури и по овие 14 дена, како резултат на задолжителните рестрикции низ целата земја. Со сондажа на јавното мислење во европските држави, се смета дека бегалците-мигранти го носат вирусот на европско тло. Овој цврст став и мислење нема брзо да се промени. Одредени мигрантски патеки ќе бидат набрзо отворени, но и покрај големите потреби од мигранти, голем дел од патеките ќе останат затворени со долгорочни последици. Поради загриженост за ширење на вирусот, агенциите за миграција и бегалци на Обединетите нации, на глобално ниво го запреа раселувањето на бегалците. Сепак, овие неопходни краткорочни ограничувања значат дека ранливите категории на присилни мигранти кои честопати живеат во пренатрупани кампови и во густо урбани средини со слаб пристап до квалитетна здравствена заштита, ќе бидат изложени на зголемен ризик. Следи тежок период во многу поопасен амбиент за ширење на болеста. Областите каде што се сместени мигрантите се преполни, со многу неповолни санитарни услови, слаб надзор над болеста и многу лоша здравствена услуга. Сето ова е исклучително опасно. Голем дел од оваа ризична категорија е концентриран во државите во развој, каде што живеат 84 проценти од бегалците и 99 проценти од внатрешно раселените лица. Од овие ризици не се имуни ни САД. Барателите на азил од Мексико не се согласуваат да бидат сместени во импровизирани, пренатрупани кампови со незадоволителни санитарни услови, гледајќи како вирусот се шири

помеѓу нивното ранливо население. Кај раселените заедници има малку случаи на заболени од вирусот, но најверојатно ова е резултат на недостаток на тестирања и свесност, отколку отсуство на вирусот. Со оглед на ризиците и природата на ширењето на COVID-19, прашање на време е масовната појава на заболени лица кај раселените заедници.

Глобалната миграција сè повеќе се одвива надвор од законите. Постојат сè поголеми докази дека ограничувањата за безбедна и редовна миграција, повеќе од 100 милиони луѓе на глобално ниво ги принудуваат на посегнување по илегални начини во остварување на своите потреби. Ограничувањата, коишто се воведоа со Covid-19, уште повеќе ги намалија регуларните начини за миграција. Луѓето коишто мора да се движат, во очај тоа ќе го сторат тоа, користејќи шверцерски канали и други

се анализира и не се предвиди сето тоа, може да дојде до голем економски стрес, до продлабочување на глобалната економска нееднаквост, до поголема ранливост на присилната и до зголемување на нерегуларната миграција.

Голем дел од светското население во последниве неколку месеци животот го помина во нивните домови. Сепак, според одредени истражувања, кога ќе заврши пандемијата, можни се големи промени. Се претпоставува дека Covid-19 може да биде последната глобална појава којашто може да предизвика милиони луѓе да се преселат низ целиот свет. Според овој модел, масовната миграција обично е предизвикана од епидемии, граѓански немири и војни.

Најголемата миграција во историјата на Европа се случила кон крајот на Втората светска војна. Милиони луѓе се

размери, како што е миграцијата, можат да бидат резултат на многу мали промени за донесувањето одлуки. Луѓето знаат да ја преиспитаат личната безбедност, финансиската благосостојба или сопственото здравје, а сето тоа може да доведе до пресврт во однос на одлуката за миграција на некое друго место.

Не треба да се поставува прашањето дали сакаме да ги отвориме нашите општества кон мигрантите, туку како да обезбедиме одговор за човечката мобилност која е во согласност со принципите на човекови права. Меѓутоа, на глобално ниво, владите веќе долго време не успеваат да соработуваат во однос на прашањето за миграцијата и да ги овозможат правата на мигрантите во практика. Ова е затоа што не постои обврзувачки, широко ратификуван миграциски договор преку кој ќе се координира човечката мобилност.

недозволените методи. Миграцијата ќе се зголемува во и помеѓу земјите во развој со послаби здравствени системи и владеење на правото. Нерегуларните мигранти ќе се обидат да патуваат и да се движат во близина на луѓето кои навистина имаат потреба од миграција. Тие ќе ги преминат меѓународните граници без документација или здравствени проверки. Исто така, во време на пандемија со Covid-19, тие ќе се стават себеси, но и секој што ќе се најде на нивниот пат, под сериозен ризик. Горенаведените предизвици коишто имаат долгорочни влијанија врз миграцијата не се сеопфатни, ниту, пак, можат лесно да се решат. Сепак, важно е да се земат предвид долгорочните последици при воспоставување на ограничувања на човечката мобилност, односно да се направат напори за луѓето коишто не можат да работат во моментот, трајно да не ги изгубат своите работни места. Доколку не

преселиле и се населиле во Австралија во 1945 година, по завршувањето на Војната. Војните и болестите може да бидат најдраматичните драјвери за потрага по ново место за живеење. Епидемиите се пример на поширок феномен на зараза кои, исто така, вклучуваат социјална сегрегација, бранови на дезинформации и социјални немири. Кога луѓето се соочуваат со одредена закана, имаат тенденција да избегнуваат ризици и да бараат начин за да ги остварат своите интереси. Неодамнешните кризи, како на пример Сириската граѓанска војна и избувнувањето на вирусот ебола во 2015 и 2016 година, предизвикале слични миграциски настани. За разлика од еболата, којашто зафати мал дел од светот, експертите тврдат дека глобалното достигнување на Covid-19 ќе предизвика бран на слични одлуки кај жителите на многу држави низ светот. Колективните однесувања со големи

Изминативе години владите преговараат за две необврзувачки спогодби за координација на миграцијата и заштитата на бегалците. Меѓународната организација за миграција е дел од системот на ОН и отвори мрежа за миграција за поддршка на владите кои соработуваат и ги исполнуваат своите обврски и права. Нема да се постигне успех сè додека владите не вложат поголеми напори за мултилатерална соработка и промовирање на човечковата мобилност на начин што ја рефлектира една од основните цели на ОН: заштитата на човековите права. Современите демократски општества мора да потврдат дека правата на сите мигранти, заедно со олеснувањето на човечковата мобилност, се клучна компонента на секоја дискусија за нашиот меѓусебно поврзан свет.

д-р Ненад Танески